

Latvijas Valsts prezidents
Rīga

Nr. 94

2008. gada 20. martā

Latvijas Republikas
Saeimas priekšsēdētājam
Gundaram Daudzem

A. god. Saeimas priekšsēdētāja kungs!

Šā gada 13.martā Saeima, pieņemot likumu "Grozījumi Sabiedrības integrācijas fonda likumā", atbalstīja virkni grozījumu pašreizējā Sabiedrības integrācijas fonda (turpmāk – Fonds) tiesiskā statusa un darbības regulējumā.

Man kā amatpersonai, kura saskaņā ar likumu izvirza savu pārstāvi darbam Fonda padomē, ir svarīgs gan Sabiedrības integrācijas fonda likums, gan Fonda turpmākais tiesiskais statuss un darbības principi, kuri balstīti šajā likumā.

Es atbalstu Saeimas lēmumu paplašināt Fonda kompetences un tiesību apjomu, papildinot līdzšinējo sabiedrības integrācijas procesu veicināšanas kompetenci arī ar publiskā un nevalstiskā sektora attīstības īstenošanu. Atzinīgi vērtēju arī nevalstiskā sektora pārstāvju skaita palielināšanu Fonda padomē, paredzot nevalstiskajām organizācijām līdzšinējo piecu pārstāvju vietā sešas vietas Fonda padomē. Tāpat uzteicams ir tas, ka likumdevējs ir novērsis līdzšinējo formālo prasību - Fonda padomes sastāva divpakāpju apstiprinājumu, kad, neskatoties uz likumā skaidri atrunātiem Fonda padomes locekļu izvirzīšanas kritērijiem un personālijām, Fonda padomes sastāvu vēlreiz apstiprina Ministru kabinets.

Taču es nevaru piekrist virknei citu šajos likuma grozījumos ietvertu jauninājumu un izmaiņām līdzšinējā regulējumā. Fonds ir būtisks instruments, lai valsts nākotnes veidošanā iesaistītu iespējami plašāku Latvijas iedzīvotāju interešu pārstāvību. Fonda padome ir veidota

SAEIMAS KANCELEJA

20-03-2008

Nr. 1091-*Jul* (9/08) Plkst. 11:30

pēc sabiedrības grupu un interešu pārstāvniecības principa. Katrām izmaiņām Fonda juridiskajā statusā un darbības regulējumā jābūt pamatotām ar būtisku valsts un sabiedrības ieguvumu Fonda pārvaldes un darbības efektivitātes uzlabošanā un nostiprināšanā.

Diemžēl, ir jāsecina, ka šā gada 13.martā pieņemtais likums "Grozījumi Sabiedrības integrācijas fonda likumā" neveicina Fonda finansiālās neatkarības nostiprināšanu. Pat vēl vairāk - Fondam nebūs tiesību pašam izstrādāt un nepastarpināti iesniegt Ministru kabinetam priekšlikumus par nepieciešamajiem valsts budžeta līdzekļiem. Minētajos grozījumos Sabiedrības integrācijas fonda likumā paredzēts, ka Fonda uzdevums ir izstrādāt un iesniegt priekšlikumus valsts budžeta pieprasījumam Īpašu uzdevumu ministram sabiedrības integrācijas lietās. Vēlos vērst Saeimas uzmanību uz to, ka Fonds ir atvasināta publisko tiesību juridiskā persona — publisks nodibinājums. Atbilstoši Valsts pārvaldes likuma 1.panta 2.punktā ietvertajai atvasinātas publiskas personas definīcijai, uz likuma pamata izveidotai publiskai personai ir ar likumu piešķirta sava autonoma kompetence, kas ietver arī sava budžeta veidošanu un apstiprināšanu. Tiesības Fondam izstrādāt un iesniegt Ministru kabinetam priekšlikumus par nepieciešamajiem valsts budžeta līdzekļiem ir būtisks Fonda kā autonomas publisko tiesību juridiskās personas finansiālās neatkarības priekšnoteikums. Kaut arī valsts budžeta līdzekļu piešķirums neveido būtisku Fonda finansiālās neatkarības daļu, tomēr šādi grozījumi likumā iespējami varētu radīt apstākļus, ka Fonda viens no finansiālās neatkarības aspektiem tiek pakārtots Īpašu uzdevumu ministra sabiedrības integrācijas lietās darbības prioritātēm un apsvērumiem. Tādējādi nebūtu iespējams nodrošināt Fonda kā atvasinātas publisko tiesību juridiskās personas autonomo kompetenci.

Grozījumi Sabiedrības integrācijas fonda likumā paredz arī būtiskas izmaiņas Fonda kā valsts pārvaldes iestādes vietai valsts pārvaldes iestāžu hierarhiskajā sistēmā. Šā gada 13.martā pieņemtais likums "Grozījumi Sabiedrības integrācijas fonda likumā" nosaka, ka Īpašu uzdevumu ministrs sabiedrības integrācijas lietās pārrauga Fonda darbības tiesiskumu.

Izveidojot Fondu 2001.gadā, likumdevēja mērķis bija nodrošināt valsts politikas interešu un ministriju kompetenču izsvērtu atbalstu, nepiesaistot Fondu kādai atsevišķai ministrijai un tās politiskajām un funkcionālajām nostādņēm. Jau likuma izstrādes un Fonda veidošanas gaitā, 2001.gadā Saeimā tika apspriests Fonda padotības jautājums un Saeima atteicās no sākotnējās vēlmes nodot Fondu Tieslietu ministrijas pārziņā, nostiprinot to Ministru kabineta padotībā.

Jautājumā par Fonda pārraudzību svarīgi ir norādīt, ka Fonds ir īpašs publisks nodibinājums, kura lēmēj institūcija – Padome ir veidota nolūkā aptvert vairāku ministriju prioritātes visas sabiedrības interešu nodrošināšanā. Šobrīd spēkā esošā Sabiedrības integrācijas fonda likuma redakcija paredz, ka Fonda padomes locekļi ir izglītības un zinātnes ministrs, kultūras ministrs, labklājības ministrs, reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrs, tieslietu ministrs, īpašu uzdevumu ministrs sabiedrības integrācijas lietās, Valsts prezidenta pārstāvis, pa vienam pašvaldību pārstāvim no Kurzemes, Vidzemes, Latgales, Zemgales un Rīgas plānošanas reģioniem, kā arī pieci nevalstisko organizāciju deleģēti pārstāvji.

Savukārt šā gada 13.martā pieņemtais likums “Grozījumi Sabiedrības integrācijas fonda likumā” paredz, ka īpašu uzdevumu ministrs sabiedrības integrācijas lietās turpmāk vairs nepilda Fonda padomes locekļa pilnvaras, bet gan īsteno Fonda pārraudzību. Līdz šim Fonda darbības pamats ir veiksmīgs starpdisciplinārs ministru sadarbības modelis, kurā tiek pārstāvētas visplašākās intereses un līdz ar ministru klātbūtni Padomē tiek pārstāvētas visas nozīmīgākās nozares un pat, iespējams, arī politisko spēku sadalījums. Fonda nodošana viena ministra pārraudzībā, manuprāt, to neveicinās. Tādēļ, ņemot vērā iepriekšminēto, es uzskatu, ka, ievērojot lietderības apsvērumus un amatpersonu hierarhiju, Fondam pārraudzību visveiksmīgāk var īstenot Ministru prezidents.

Papildus vēlos vērst Saeimas uzmanību uz to, ka ar minētajiem grozījumiem Sabiedrības integrācijas fonda likumā tikusi grozīta arī Fonda administratīvās vadības izraudzīšanas procedūra, nododot Fonda sekretariāta direktora pretendentu konkursa organizēšanu īpašu uzdevumu ministram sabiedrības integrācijas lietās. Atbilstoši Sabiedrības integrācijas fonda likuma 11.panta pirmajai daļai Fonda sekretariāts nodrošina Fonda padomes darbu un saskaņā ar Fonda nolikumu pilda Fonda padomes un tās priekšsēdētāja norādījumus. Tādējādi, ar minētajiem grozījumiem Sabiedrības integrācijas fonda likumā faktiski īpašu uzdevumu ministram sabiedrības integrācijas lietās tiek nodota ne vien Fonda pārraudzība, kas aptver Fonda darbības tiesiskuma kontroli, un augstāk izklāstītā iespēja ietekmēt Fonda budžetu veidošanu, bet arī daudz plašāks kompetenču loks, aptverot arī Fonda amatpersonu izvēles kritēriju noteikšanu.

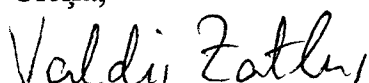
Izmantojot šo iespēju, vēlos vērst Saeimas uzmanību uz to, ka īpašu uzdevumu ministram ir sevišķs juridisks statuss. Atbilstoši Ministru

kabineta iekārtas likuma 2. pantam Ministru prezidentam ir izvēles tiesības aicināt kabinetā kā pilntiesīgu kabineta locekli vienu vai vairākus ministrus īpašiem uzdevumiem. Īpašu uzdevumu ministrs nevada atsevišķas ministrijas darbu visā tā administratīvajā kapacitātē un viņa pakļautībā ir vienīgi īpašs attiecīgo lietu sekretariāts. Saskaņā ar Ministru kabineta iekārtas likuma 3.pantu īpašu uzdevumu ministra kompetenci nosaka Ministru kabinets. Līdz ar to, nostiprinot Sabiedrības integrācijas fonda likumā Fonda pārraudzību vienam no īpašu uzdevumu ministriem, Ministru prezidenta likumā nostiprinātās izvēles tiesības lemt par nepieciešamību aicināt kabinetā īpašu uzdevumu ministru no juridiskās tehnikas viedokļa varētu tikt ierobežotas.

Bez tam, jāuzsver, ka 13.martā pieņemtā likuma "Grozījumi Sabiedrības integrācijas fonda likumā" pārejas noteikumi neatrisina būtiskus ar Fondu un Fonda padomes darbu saistītus jautājumus. Saskaņā ar Sabiedrības integrācijas fonda nolikuma 9.punktu īpašu uzdevumu ministra sabiedrības integrācijas lietās sekretariāts šī gada 14.martā laikrakstā „Latvijas Vēstnesis” izsludinājis konkursu par vakancēm uz nevalstisko organizāciju pārstāvju vietām Sabiedrības integrācijas fonda padomē. Šis konkurss tiek rīkots saskaņā ar spēkā esošajā likumā noteikto nevalstisko organizāciju pārstāvju skaitu, izvirzīšanas kārtību un pārstāvības apjomu. Likuma pārejas noteikumos nav paredzēta kārtība, kā līdz ar likuma grozījumu spēkā stāšanos un līdz ar pārejas noteikumu 3.punktā ietvertā deleģējuma Ministru kabinetam noteikt kritērijus, pēc kādiem tiek izraudzītas nevalstiskās organizācijas, kuras ir tiesīgas deleģēt savu pārstāvi darbam Fonda padomē, un kārtību, kādā šīs organizācijas tiek izraudzītas, darbu turpina jau konkursa kārtībā izvēlētie pieci no sešiem Padomes locekļiem – nevalstisko organizāciju pārstāvjiem.

Nemot vērā iepriekš izklāstīto un pamatojoties uz Latvijas Republikas Satversmes 71.pantu, nosūtu 2008.gada 13.martā Saeimā pieņemto likumu „Grozījumi Sabiedrības integrācijas fonda likumā” otrreizējai caurlūkošanai.

Cienā,

Valdis Zatlers